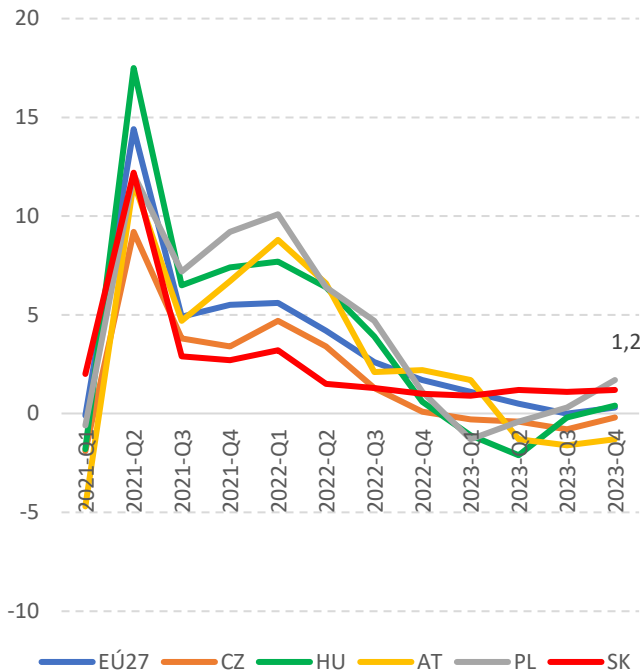

SLOVENSKÚ EKONOMIKU VLANI POTIAHLI INVESTÍCIE

V roku 2023 podľa odhadu Štatistického úradu SR rástla ekonomika v stálych cenách 1,1 % tempom. Potiahli ju najmä investície, eurofondy a zahraničný obchod, ktorý ale ku koncu roka začal oslabovať.

- Medziročný rast HDP vo 4. štvrtroku (Q4) bol na Slovensku druhý najrýchlejší spomedzi krajín V4 (1,2 %). Rýchlejšie rástli už len Poľiaci (1,7 %). Výrazne miernejší rast pozorujeme v EÚ27 (0,3 %) a eurozóne (0,1 %) – Graf 1.
- Podľa rýchleho odhadu Eurostatu ekonomiky EÚ27 a eurozóny rástli vlni 0,5 % tempom. Odhady na rast HDP v roku 2024 boli expertami z Európskej centrálnej banky revidované nadol o 0,3 percentuálneho bodu (na 0,3 %) a na 1,1 % v 2025.
- Indikátorom ekonomickej sily celého bloku je spotrebiteľské správanie v Nemecku. Maloobchodné tržby v Nemecku zaznamenali v decembri medziročný pokles (-2 %), čo bol najväčší prepád od februára 2021 (Destatis). Podľa odhadov ich centrálnej banky ekonomika mieri do technickej recesie.
- Na nákupnom apetíte Nemcov je závislý aj český priemysel. České HDP stále nedosiahlo predpandemickú úroveň a medziročne kleslo už 4. kvartál po sebe. Dôvodom je prepád spotreby domácností, ktorý bol pri nižších kompenzáciách zamestnancov vzhľadom na infláciu silnejší ako inde v EÚ.

Graf 1: Hrubý domáci produkt, medziročná zmena v %

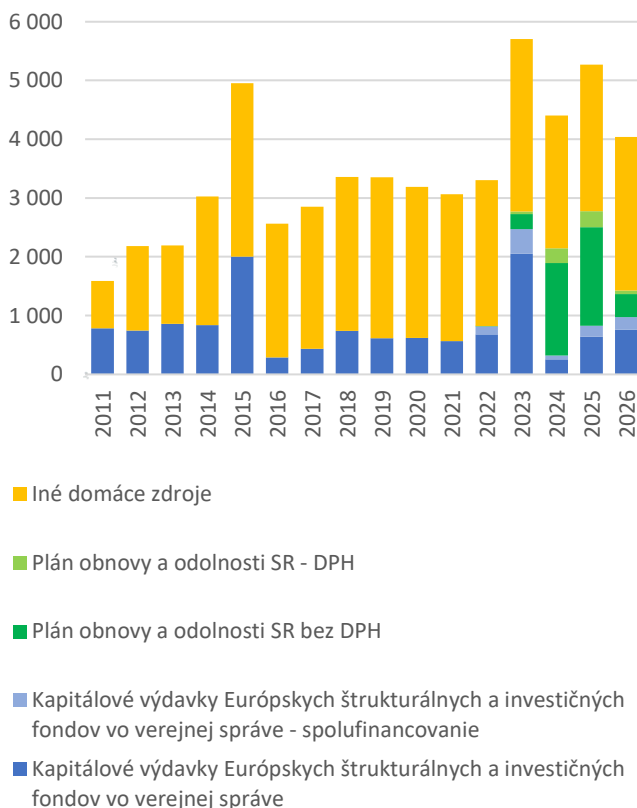
Zdroj: Eurostat

INVESTÍCIE RASTÚ NAJMÄ VĎAKA PENIAZOM Z EÚ

Objem čerpaných eurofondov sa v roku 2023 zvýšil podľa predbežných očakávaní medziročne na trojnásobok, keď dosiahol viac než 2 miliardy eur (Graf 2). Patril tak k hlavným zdrojom rastu investícií aj ekonomiky. Bol to posledný rok, kedy mohlo Slovensko dočerpať fondy z programového obdobia 2014-2021.

- Slovensko vyčerpalo za posledných desať rokov z eurofondov v priemere 2,5 miliardy eur ročne, čo tvorilo 2,8 % HDP. Ich priamy príspevok k ekonomickému rastu dosiahol v priemere 0,6 % HDP ročne. Pre porovnanie, priemerný rast HDP v rovnakom období 2014-23 bol 2,4 % HDP.
- Zdroje z eurofondov a plánu obnovy pokrývajú v rokoch 2023-25 takmer polovicu všetkých verejných investícií. Vyplýva to z prepočtov ISA na základe údajov z makroekonomickej prognózy za január 2024 a z rozpočtov verejnej správy.
- Osobitne verejný sektor investoval do veľkej miery vďaka európskym peniazom. V desaťročnom priemere dosiahli kapitálové výdavky verejného sektora kryté z eurofondov 882 miliónov ročne bez spolufinancovania. Smerovali napríklad na nové diaľnice, modernizáciu železníc či do odpadového hospodárstva.
- Eurofondy dlhodobo poháňajú rast slovenskej ekonomiky aj cez zvyšovanie jej potenciálu napríklad vďaka lepším cestám či rekvalifikačným programom. Od vlaňajška sa k nim pridávajú peniaze z plánu obnovy v objeme 6,4 miliardy eur, ktoré budú v tomto aj budúcom roku financovať väčšinu investícií z európskych zdrojov. Vďaka peniazom z EÚ môžeme stavať nové nemocnice, cesty a školy, alebo opravovať tie, ktoré už stoja.

Graf 2: Verejné investície v SR v miliónoch EUR (tvorba hrubého fixného kapitálu, od roku 2023 ide o projekcie)

Zdroj: ISA na základe údajov z makroekonomickej prognózy (01/2024) a rozpočtov verejnej správy

EÚ ZAVÁDZA NOVÉ FÍŠKÁLNE PRAVIDLÁ, KTORÉ POČÍTAJÚ S REFORMAMI AJ SILNOU KONSOLIDÁCIOU

Podľa čerstvej dohody Európskej rady a Európskeho parlamentu budú musieť štáty EÚ od roku 2025 zavádzať navrhnuté reformy a zlepšovať verejné financie tak, aby zabezpečili návrat a udržanie verejného dlhu pod hodnotou 60 % HDP v období nasledujúcich 14 rokov.

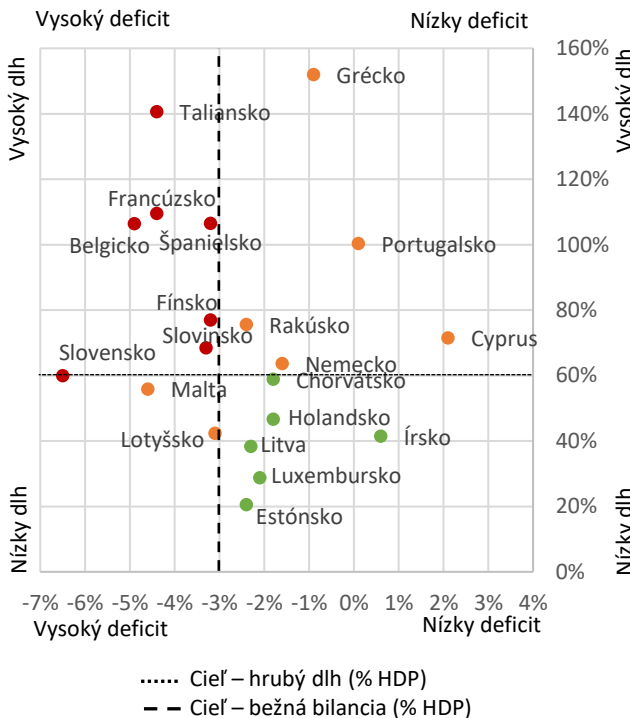
- Členské krajiny budú musieť Európskej komisii (EK) predkladať 4-ročné plány reforiem, investícií a fiškálnych cieľov. EK vyhodnotí tieto „malé plány obnovy“ a navrhne spôsob znižovania verejného dlhu a deficitu v krajinách, kde verejný dlh prekračuje 60 % HDP alebo deficit výšku 3 % HDP.
- Národné plány by mali vychádzať z odhadu EK pre výšku verejného dlhu a salda verejných financií rozpočtov krajín menovej únie pre rok 2024 (Graf 3).
- Štvorročné obdobie bude možné predĺžiť na maximálne sedem rokov, ak členské krajiny vykonajú reformy zamerané na fiškálnu udržateľnosť s ohľadom na spoločné priority EÚ.
- K prioritným reformám patrí dosiahnutie spravodlivej, ekologickej a digitálnej transformácie, zabezpečenie energetickej bezpečnosti, posilnenie sociálnej a hospodárskej odolnosti a v prípade potreby budovanie obranných kapacít.
- Pre Slovensko by nové pravidlá znamenali prísnejšie podmienky a tlačili by vládu k rýchlejšej konsolidácii smerom k udržateľným verejným financiám.

SLOVENSKO MÁ DRUHÝ NAJvyšší NÁRAST SENIOROV V EÚ

V období 2013-2023 v Európskej únii narástol podiel ľudí vo veku 65 rokov a viac o 3 percentuálne body (p.b.). Zo 449 miliónov obyvateľov v EÚ má viac ako jedna pätina (21,3 %) 65+ rokov. Slovensko zaznamenalo druhý najväčší nárast (4,8 p.b.) v EÚ, hneď po Poľsku (5,5 p.b.). Česko narástlo o 3,6 p.b., Maďarsko o 3,3 p.b. a Rakúsko o 1,5 p.b. Najmenší nárast majú Nemecko, Švédsko a Luxembursko (Graf 4).

- Pomer starších ľudí je v SR relatívne nízky v porovnaní s inými krajinami EÚ (Graf 4). Kým u nás má 17,9 % ľudí 65 rokov a viac, priemer EÚ je 21,3 %. Rakúsko má 19,6 % seniorov, Poľsko 19,9 %, Česko 20,4 % a Maďarsko 20,5 %. Najvyšší podiel 65+ má Portugalsko (24 %), Taliansko (24 %) a Bulharsko (23,5 %).
- Spolu s nárastom starších ľudí rastie aj mediánový vek. Zatiaľ čo v roku 2013 bol v EÚ 42,2 roka, dnes je 44,5. Na Slovensku narástol z 38,2 na 42,4. Ide však o najnižší mediánový vek z okolitých krajín. Najvyšší v EÚ má Taliansko (48,4), Portugalsko (47) a Bulharsko (46,8). Najnižší je v Luxembursku (39,7), Írsku (39,1) a na Cypre (38,4).
- Starnúca populácia je výsledkom nižšej pôrodnosti a zvyšujúcej sa očakávanej dĺžky života. Zmena demografie bude mať v najbližších dekádach výrazný vplyv na nárast sociálnych a zdravotníckych výdavkov.

Graf 3: Verejný dlh a rozpočtová bilancia, odhad pre 2024

Zdroj: Európska komisia

Graf 4: Podiel ľudí vo veku 65 rokov a viac (v %) a zmena podielu v období 2013-2023 (v p.b.)

